

til Forstaaelse deraf. Og naar jeg ser, hvad »Kvindelig Fremskridtsforening« med energisk Vilje alt har formaaet at udrette, har jeg ingen Grund til at tvivle paa, at dens Blads Læsere har noget af den samme Viljekraft og Udholdenhed.

Natur og Kultur. I Almindelighed gaar det saaledes, at saa længe Folk har Sundheden, skønnes der meget lidt paa den, og ofres der ikke mange Tanker paa, hvad der kan gavne eller skade den; det er først, naar den er borte, at det forstaas, *hvad* der er tabt. Da gøres gjerne alt, ofres alt, for om muligt at vinde den tilbage. Undertiden lykkes det, undertiden ikke; det er alt afhængigt af, paa hvilket Omraade og i hvilken Grad den er tabt.

Der tænkes kun lidt paa, at Sundhedens Bevarelse er afhængig af, at visse Betingelser opfyldes, at det paa ingen Maade er ligegyldigt, *hvorledes* vi behandle vort Legeme, eller *hvad* vi udsætte det for. Og Grunden dertil er, at der paa dette Punkt hersker den største Uvidenhed blandt alle saakaldte Samfundslag; thi det er ikke blot i de lavere Skoler men ogsaa i de højere, at al Undervisning derom ligesom skyes. — der haves dog, særlig blandt Bønder, lidt Kendskab til og Tro paa, at baade Planter og Dyr skal behandles efter visse Grundsætninger eller Love for at naa den fyldigste og kraftigste Udvikling, at det langt fra er ligegyldigt, hvilke Forhold de undergives. Ja, der er endog en hel Kappestrid om, hvem der kan finde de bedste Betingelser. Men gaa vi til Mennesket, da er det næsten, som det var en Skabning, hvis Udvikling, Kraft og Sundhed ikke var afhængig af de samme Naturlove, og at der for dette ikke gjaldt andre Love, end hvad der nu en Gang er *Vane* eller *Mode*, *Sæd* og *Skik*. Det er disse saakaldte *Kulturlove*, der tages Hensyn til; af dem lader man sig foreskrive, hvorledes man skal *bo*, hvad man skal *spise*, hvorledes man skal *klæde* sig o. s. v. Og man lader sig villig hovmestere af alt dette, ja sætter endog en Ære i at kunne »følge med«. Bliver der sat Skranke for at følge, bliver denne ikke sat af Hensyn til, hvad der legemlig tjener os bedst, men derimod af Hensyn til Penge.

Hvis nu Modens, det vedtages eller *Kulturens Love* var grundede paa *Naturens Love*, saa var alt meget godt; men det synes snarere at være saaledes, at jo mere unaturlige de er, jo bedre, jo finere er de. I hvert Fald er der mellem Kultur og Natur et svælgende Gab; og her ligger Aarsagen til mange af vore Nutidssygdomme: Nerveridelser, Blegst, Kirtelsyge o. s. v. Og dette kan ikke forundre os, naar man kommer til at indse, at *kun* naar vor Levevis omslutter de Betingelser, som en Gang er givne for Legemsudviklingen, kan der ventes Sundhed, i modsat Fald Sygdom. Den store tiltagende Sygelighed blandt Befolkningen er for en stor Del, om ikke i det hele, kun en ligefrem Følge af Brud paa det for Mennesket *naturlige*, paa Naturlovene, saaledes som de danne Betingelserne for Legemsudviklingen. Og om der end paa andre Omraader ustraffet kan gøres Brud paa Love, saa finder dette aldrig Sted overfor Naturens; her kan man ikke krybe i Skjul eller hjælpe sig igennem med Bestikkelser; uden Omsvøb kommer man til at ligge, som man har redt, og kommer til at føle, at man er Naturen underlagt. — *Kun ved lydigh* at bøje sig ind under dens Love, kan vi blive dens

Herrer. Derved bøjer man sig ikke for noget dødt, noget uværdigt; Naturens Love er Guds Love.

At bøje sig for det naturlige er ikke, som mange mene, at bøje sig for de dyriske Drifter og allehaande slette Tilbøjeligheder; thi dette er langt fra stemmende med Menneskenaturen, men er kun et Udslag af et forkrøblet, forvildet Menneskeliv. Hvad der kaldes naturligt og dog staar i Strid med Aandslovene i Mennesket, er ikke naturligt men kun tilvant Unatur, alt efter Ordsproget: Vanen kan blive den anden Natur. Mellem Naturlovene og Aandslovene er et saadant Forhold, at man ikke bryder Aandens ved at lyde Legemets, hvad jo ogsaa er naturligt, da de har samme Udspring.

Kvinderne og Drikkeriet.

(Taler, holdte ved Nordisk Kvindesagsmøde).

a. Frk. Emilie Rathou.

Vil man have Besked om en Tids eller et Steds sædelige eller usædelige Tilstand, skal man blot give Agt paa Kvinden. »Som Kvinden er, saaledes er Samfundet«, siger en tysk Historie-skriver, og det med Rette; thi Kvinden sætter utvivlsomt sit Stempel paa det hele — paa Samfundet — uagtet hun endnu ikke har Ret til at deltage i Lovgivningsarbejdet.

»Hvad stort sker, sker tyst«, siger et gammelt Ordsprog, og dette kan med fuld Ret anvendes paa Kvindens *store*, men i det *tyste* (stille) gjorde Arbejde, baade i det godes og i det ondes Tjeneste.

Nuvel, Kvinden har saaledes Magt i vis Forstand, og det er først denne sin Indflydelse i det godes Tjeneste, som hun skal søge at gøre gældende saa meget som muligt.

Et Felt, som er særdeles passende for Kvinden, og et Felt, paa hvilket hun kan udrette meget, er Afholdenhedens og Sædelighedens Felt, det er Arbejdet for *Folkets Befrielse fra Lidelsernes og Lastens dybe Dyb*.

Hvorfor bør Kvinden deltage i Arbejdet for Afholdssagen? Jo, *fordi hun lider mest ved Drukkenskaben*, thi hun er den, som kan forstaa alle de Taarer, som Kvinden har udgydt, og alle de Suk, hun har opsendt for Drukkenskabens Skyld. Manden lider visse ogsaa, men for ham, som er iblandt glade Drikkebrødre, gaar Tiden hurtigt hen. Kvinden derimod, naar hun sidder der hjemme, maaske omgivet af en Skare sultne smaa, og med Angst venter sin drukne Mand hjem, for hende gaar Tiden ikke saa hurtigt. (Nogle Skildringer om, hvorledes drukne Mænd bære sig ad).

For det andet: Bør Kvinden deltage i Arbejdet for Afholdssagen for at hun derved mere direkte skal kunne arbejde paa *Folkets Løftelse i sædelig Henseende*. Man taler vidt og bredt, baade i Diskussioner og enkelte Samtaler, baade i Literaturen og Pressen, om, hvad der er Grundaarsagen til den sig alt mere og mere udbredende Letsindighed; ved alle Tilfælde glemmer man dog, at de berusende Drikke her spiller Hovedrollen. Undersøger man, hvilke Mænd det er, som besøge de prostituerede Kvinder, saa finde vi, at det i de fleste Tilfælde er drukne Mænd; det er vist meget sjældent, at en anstændig ædru Mand gaar saa vidt, at han gaar ud paa Gaden og købslaar med en Kvinde paa samme Maade som om et Dyr.

Hvem lider mest ved Letsindigheden: Kvinden, hun brændermærkes, men Manden gaar fri.

Han, den stærke, lægger ud sine djævelske Planer for at fange et stakkels uvidende, uskyldigt Væsen. Følgerne af den Handling spørger saa ikke meget efter; thi Samfundet lægger jo ikke nogen større Pligter paa ham; Kvinden maa staa til Ansvar for det alt sammen. Og hvor mange af vore Drikkebrødre er der ikke, som rent ud anser sig for at have Privilegium paa at skænde og forføre Arbejdernes Døtre, den ene efter den anden.

Kan en Mand, som har skrevet Afholdenhed, Sædelighed og Kristendom ikke blot paa sin Pande men i sit Hjærte, handle saa usselt? Nej, og tusend Gange nej!

Drukkenskaben bidrager mere, end mange tror, til Letsindig-